

Завдання
обласного турніру юних біологів (Львівська область)
2024 рік

1. Феномен пріонізації. Пріони спочатку відкрито як інфекційні агенти нового типу, що спричиняють захворювання в людини і тварин. Відкриття пріонів у дріжджів значно розширило уявлення про них. З'ясувалось, що пріони є не лише інфекційними агентами, а й загальнобіологічним явищем. Назвіть приклади змін фенотипу в різних еукаріотичних організмів внаслідок пріонізації.

2. Переваги чи недоліки. Статеве розмноження є необхідним для збільшення різноманіття нащадків. Чому ж тоді природа обмежилася лише двома статями, а не трьома чи п'ятьма, хоча в такому випадку можливе різноманіття було б набагато більшим?

3. Ефект етанолу. Етанол – особлива сполука через те, що здатна розчинятися як у воді, так і в ліпідах. Таким чином, в організмі етанол, який транспортується кров'ю, легко потрапляє у всі ділянки головного мозку. Хоча молекулярні механізми впливу етанолу на мозок незрозумілі, очевидно, що він діє на деякі іонні канали і рецептори нейромедіаторів. Запропонуйте пояснення різних можливих ефектів етанолу.

4. Явище паразитизму. Для багатьох груп біоти характерний паразитизм. Чи існує внутрішньовидовий паразитизм? Обґрунтуйте вашу точку зору.

5. Ендогенізація вірусів. Важливим механізмом еволюції вірусів є подолання міжвидового бар'єра. Адаптація залежить від того, наскільки ефективно вірус проходить інфекційний цикл (як приклад адаптації можна назвати віруси грипу) або гарантована тим, що вірусна геномна нуклеїнова кислота інтегрується в хромосому хазяїна. Геноми багатьох бактерій на 10–20 % складаються з послідовностей ДНК профагів, і навіть походження близько 10 % генома людини пояснюють ретровірусною інфекцією. Назвіть приклади ендогенізації вірусу, яка відбувається нині.

6. Пришельці та Антарктида. За останні роки в Антарктиді з'явилося багато нових видів. З чим це пов'язано, і чи не призведе це до екологічної катастрофи?

7. Корисно чи ні? Останнім часом усе більшої популярності серед молоді набувають так звані безалкогольні енергетичні напої. Спрогнозуйте, чого слід очікувати в разі тривалого й частого їх вживання.

8. Лікувальна практика та ботулізм. Відомо, що збудник ботулізму є анаеробним організмом, а його токсин викликає захворювання, яке веде до прогресуючого

правця, та в більшості випадків спричинює смерть через зупинку дихання. Спираючись на механізм дії ботулотоксину, запропонуйте можливе застосування цієї речовини в медичній практиці.

9. Розкіш чи необхідність. Вторинні метаболіти рослин — це «речовини розкоші» чи буденна необхідність виживання?

10. небезпечні отрути. Деякі гриби синтезують дуже сильні отруйні речовини, що блокують роботу головних систем життєзабезпечення клітини (наприклад, аманітин, фалоїдин). Навіщо грибам така «страшна зброя»?

11. Вегетаріанство у рослин. Дослідники з британського Університету Лафборо виявили, що звичайна росичка (*Drosera rotundifolia*) - хижа рослина, яку можна знайти на болотах Північної Європи, - стає «вегетаріанцем». Поясніть можливі причини виникнення і наслідки такого «вегетаріанства».

12. Мікробна петля. Екологічна концепція мікробної петлі (microbial loop) колективно сформульована наприкінці 70-х років ХХ ст., хоча термін уперше запропонував у 1983 р. мікробіолог Файзул Азам. Концепція полягає в тому, що первинну продукцію у Світовому океані забезпечують автотрофні бактерії, автотрофні протисти і мікроскопічні. Яка роль вірусів у концепції мікробної петлі?